

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Фісун Владислав Володимирович**, 1998 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2021 році закінчив з відзнакою Національний університет «Києво-Могилянська академія» за освітньою програмою підготовки магістра за спеціальністю «Право», працює адвокатом в Адвокатському об'єднанні «КПМГ Право Україна» (м. Київ), виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного податкового університету, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь, від «26» березня 2026 року № 383, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Наталії Новицької , доктора юридичних наук, професора, професора кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету
Рецензента –	Наталії Лаговської , кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету
Офіційних опонентів –	Костянтина Гусарова , доктора юридичних наук, професора, член-кореспондента Національної академії правових наук України, завідувача кафедри цивільної юстиції та адвокатури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Світлани Бичкової , доктора юридичних наук, професора, головного наукового співробітника відділу приватного права та процесу Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України Ірини Дзери , кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри приватного права Національного університету «Києво-Могилянська академія»,

на засіданні «27» травня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Фісуну Владиславу Володимировичу** на підставі публічного захисту дисертації «**Окремі цивільно-правові способи захисту права власності під час збройної агресії Російської Федерації проти України**» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Державному податковому університеті, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь.

Науковий керівник кандидат юридичних наук, професор **Білянська Наталія Володимирівна**, завідувач кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою, і є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані результати, які відрізняються новизною в постановці і вирішенні теоретичних та практичних проблем цивільно-правових способів захисту права власності під час збройної агресії Російської Федерації проти України, що має істотне значення для галузі знань 08 «Право». Зокрема, уперше обґрунтовано положення, що еволюцію правового регулювання інституту захисту права власності відповідно до історичної послідовності можна змістовно поділити на такі етапи: 1) виникнення інституту захисту права власності, що передбачав здійснення захисту права власності відповідно до Руської Правди (період існування Київської Русі, Галицько-Волинської держави та рання доба Великого князівства Литовського); 2) подальший розвиток інституту захисту права власності, що характеризувався здійсненням захисту права власності відповідно до Литовських Статутів (період пізньої доби Великого князівства Литовського та Речі Посполитої); 3) період козацької доби, що передбачав здійснення захисту права власності відповідно до існуючих звичаїв; 4) період розподілу козацької держави, особливістю якого було різне правове регулювання захисту права власності: у Лівобережній Україні – Зводом законів російської імперії, у Правобережній Україні – Австрійським цивільним кодексом; 5) подальший розвиток правового регулювання за часів Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки, коли здійснення захисту права власності відбувалося відповідно до Зводу законів російської імперії; 6) правове регулювання захисту права власності за часів існування Української Радянської Соціалістичної Республіки на підставі норм Цивільного кодексу Української Радянської Соціалістичної Республіки 1922 року та Цивільного кодексу Української Радянської Соціалістичної Республіки 1963 року; 7) сучасний етап правового регулювання за часів незалежності України, що характеризується пріоритетом конституційних гарантій та рівним захистом усіх форм власності; співставлено правове визначення термінів «бойові дії», «територія активних бойових дій», а також запропоновано підхід до їх застосування у системному підході в нормативно-правових актах поряд із термінами «територія активних бойових дій» та «тимчасово окупована територія»; аргументовано запровадження комплексного регулювання порядку проведення обстеження знищених окремих категорій об'єктів нерухомого майна, зокрема із застосуванням інформаційних продуктів дистанційного зондування Землі, незалежно від правопорядку території, що дозволить підвищити рівень захисту права власності осіб, які цього потребують; здійснено розмежування доктрини «alter ego» та доктрини «piercing the corporate veil», де перша («alter ego») дозволяє притягнути до

відповідальності контрольованих осіб за зобов'язаннями осіб, що ними володіють або контролюють, у той час як друга («piercing the corporate veil») – притягнути до відповідальності осіб, що володіють або ж контролюють підпорядкованих їм осіб за зобов'язаннями таких підконтрольних осіб; встановлено, що при регулюванні відносин, які виникають під час здійснення цивільно-правового захисту права власності в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України, необхідно враховувати міжнародно сформовані Принципи Пінейро, а також Резолюцію № 1708 (2010).

За своїм змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами).

Здобувач має 8 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Фісун В. В. До питання захисту права власності фізичних осіб, майно яких знаходиться в районі воєнних (бойових) дій. *Право і суспільство*. 2024. № 1. Т. 2. С. 76–82.

URL: https://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2024/1_2024/part_2/14.pdf.

2. Фісун В. В. Окремі правові аспекти відшкодування збитків, завданих суб'єктам господарювання внаслідок агресії Російської Федерації проти України. *Право і суспільство*. 2025. № 1. С. 139–144.

URL: https://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2025/1_2025/23.pdf.

3. Фісун В. В. Звернення стягнення на майно юридичних осіб за заборгованістю держави в контексті збройної агресії Російської Федерації проти України. *Успіхи і досягнення у науці (Серія «Право», Серія «Освіта», Серія «Управління та адміністрування», Серія «Соціальні та поведінкові науки»)*. 2025. № 1(11). С. 196–203.

URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/19145/19159>.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України **Гусаров Костянтин Володимирович**, завідувач кафедри цивільної юстиції та адвокатури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Характеризуючи окремі цивільно-правові способи захисту права власності під час збройної агресії Російської Федерації проти України, робота

бракує уявленням здобувача щодо механізму примусового виконання рішень вітчизняних судів, включаючи акти правосуддя стосовно відшкодування матеріальної шкоди з держави – агресора. Лише на сторінках 169-177 дисертації автор відмічає проблематичність виконання судових рішень цивільно-правового характеру, ухвалених проти РФ, не висловлюючи при цьому власної наукової позиції.

2. В. В. Фісун в дисертації у належній мірі характеризує історико-правовий та міжнародний аспекти відшкодування та компенсації шкоди, заподіяної в різні часи державами-окупантами (зокрема, підрозділ 1.1 дисертації). Разом з цим, робота була б більш насиченою за умови висвітлення в ній правових аспектів рішень міжнародних судових установ, спрямованих на відшкодування шкоди, заподіяної військовою агресією Туреччини проти Республіки Кіпр та її громадян.

3. При ознайомленні з текстом дисертації, що рецензується, залишилось не зрозумілим ставлення автора до можливості захисту прав так званими іншими особами, а не матеріально- та процесуально-заінтересованими (стор. 80 дисертації).

4. Дисертант на сторінках 161 та 165 наукового дослідження звертає увагу на можливість настання в подальшому негативних наслідків для остаточності судового рішення за умови фактичної відсутності РФ на судових процесах. З таким підходом навряд чи можна погодитись, оскільки законодавство України передбачило процедуру розгляду справ з участю вказаного суб'єкта міжнародних відносин в цілому, повідомлення такого учасника справи про час та місце судового розгляду та процедуру набрання актом правосуддя законної сили. Не вирішеним при цьому залишаються питання примусового виконання рішення національних судів.

5. У науковому дослідженні В.В. Фісуна (стор. 90 дисертації) наявне посилання на ГК України, який на час прилюдного захисту дисертації втратив чинність. При цьому потребує додаткового обґрунтування доцільність використання вказаного нормативного акту у науковому дослідженні.

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор **Бичкова Світлана Сергіївна**, головний науковий співробітник відділу приватного права та процесу Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Дискусійним є питання щодо оптимальної моделі поєднання відшкодування шкоди та компенсації у випадках, пов'язаних зі збройною агресією, зокрема, в частині розмежування відповідальності держави-агресора та національних механізмів підтримки постраждалих осіб. Хоча цей аспект може бути предметом подальших окремих досліджень.

2. Важко погодитися із здобувачем, що тезу «при регулюванні відносин, які виникають під час здійснення цивільно-правового захисту права власності в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України, необхідно враховувати міжнародно сформовані Принципи Пінейро, а також Резолюцію

№ 1708 (2010)» можна вважати науковим здобутком проведеного дослідження. При цьому варто зауважити на практичному значенні відповідного висновку.

3. У п. 1 наукової новизни в межах рубрики «дістало подальшого розвитку» В. В. Фісун зазначає про доктринальне розуміння термінів «форма захисту», «спосіб захисту», «засіб захисту» у контексті застосування цих категорій задля здійснення належного цивільно-правового захисту права власності. Проте автор не розкриває в чому саме його розуміння дістало подальшого розвитку, як того вимагають вимоги до такого роду робіт. Варто зауважити, що відповідний аспект детально розкрито автором у змісті роботи і відображено належним чином у висновках.

4. В одному із положень наукової новизни здобувач відзначає про «дослідження досвіду іноземних юрисдикцій щодо цивільно-правового захисту права власності (на прикладах Боснії і Герцеговини, Косово, Іраку та інших держав)». Однак «дослідження досвіду» не можна віднести до результатів проведеного наукового пошуку. Такими можуть стати тільки зроблені висновки у процесі дослідження відповідного досвіду.

5. В. В. Фісун інколи використовує не закріплену на законодавчому рівні термінологію (наприклад, «цивільний суд»).

Офіційний опонент – кандидат юридичних наук, доцент **Дзера Ірина Олександрівна**, доцент кафедри приватного права Національного університету «Києво-Могилянська академія», надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. На с. 86-87 дисертантом наводиться авторське визначення терміну «спосіб захисту» під яким він пропонує розглядати «передбачений законодавством та/або договором захід або сукупність заходів, що відповідають принципу верховенства права та які можуть бути здійсненими суб'єктом, права та/або інтереси якого порушені, невизнані, оспорювані, та/або можуть бути порушеними, невизнаними, оспорюваними задля захисту або недопущення їх порушення, невизнання або оспорювання самостійно таким суб'єктом або іншими особами». Загалом таке визначення заслуговує на увагу, водночас можна визначити певні його недоліки. Так, згідно чинної редакції ст. 16 ЦК України, спосіб захисту може бути також визначений судом. По-друге, способи захисту можуть бути застосовані не лише самою особою, права якої порушені (невизнані чи оспорювані), але й іншою зацікавленою особою у випадках, передбачених законом. По-третє, зазначення в кінці такого визначення «самостійно або іншими особами» може бути розтлумачено по-різному: як застосування способів захисту такими особами або як здійснення такого захисту цими особами (тобто як юрисдикційний чи неюрисдикційний захист). Саме визначення дуже переобтяжене термінами, пов'язаними з наявністю чи загрозою порушення/оспорювання/невизнання і є складним для тлумачення його змісту. Тому дисертант може удосконалити таке визначення в подальших дослідженнях.

2. На с. 83 дисертації пропонується доповнення ЦК України статтею 19-1 «Захист цивільних прав та охоронюваних законом інтересів осіб іншими особами, які не є компетентними органами». Загалом така пропозиція є слушною, однак, на нашу думку пропонована редакція має кілька недоліків.

По-перше, дисертантом не уточняється хто саме є такими особами, що не є компетентними органами, що може тлумачитись по-різному. Якщо ж автор пропонує відносити до кола таких осіб медіаторів, то у такому разі не всі види медіації можуть бути віднесені до цього виду. По-друге, з запропонованої дисертантом редакції ст. 19-1 не вбачається ні особливих способів чи засобів захисту, натомість визначені лише загальні засади захисту суб'єктивних цивільних прав такими особами, які є фактично тотожними загальним засадам захисту суб'єктивних цивільних прав судом та іншими державними органами. Відтак запропонована дисертантом редакція статті фактично не встановлює якихось особливостей такого захисту і потребує доопрацювання.

3. Бажано було звернути більше уваги на дослідження такого способу захисту права власності як компенсація шкоди, завданої знищенням чи пошкодженням нерухомого майна. Загалом дисертант проаналізував основні підстави та порядок такого відшкодування. Водночас, зважаючи на те, що такий спосіб захисту є наразі є досить поширеним, зважаючи на постійні руйнування житла внаслідок бойових дій РФ, було б доцільно проаналізувати особливості цього способу захисту як в позасудовому, так і в судовому порядку та визначити основні проблеми у застосуванні цього способу захисту.

4. Зважаючи на оновлення цивільного законодавства у сфері застосування таких способів захисту як віндикація та негативний позов, можна було більше уваги зосередити на дослідженні цих способів захисту з метою визначення сучасного стану правового регулювання та практики їх застосування у сфері захисту прав добросовісних набувачів.

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент **Лаговська Наталія Валеріївна**, доцент кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. У роботі дисертантом окреслено напрямки вдосконалення цивільного законодавства України, однак, мало приділено уваги інституційній спроможності органів, що реалізовуватимуть ці механізми (суди, органи виконання рішень, спеціальні фонди, реєстри збитків). На нашу думку, без аналізу інституційного виміру ефективність навіть добре виписаних норм може бути певною мірою обмеженою.

2. Запропоноване автором розмежування доктрин *alter ego* та *piercing the corporate veil* є цікавим та перспективним, однак окремі положення, пов'язані з імплементацією цих доктрин у національне законодавство, потребують глибшого обґрунтування з урахуванням особливостей правової системи України.

3. Окремі пропозиції щодо внесення змін до Цивільного кодексу України (запровадження прогібіторного позову, використання астренту тощо) однозначно заслуговують на увагу, проте, на нашу думку, могли б супроводжуватися ширшим порівняльно-правовим аналізом досвіду інших держав, які стикалися з подібними викликами.

Голова ради – доктор юридичних наук, професор **Новицька Наталія Борисівна**, професор кафедри цивільного права та процесу Державного

податкового університету, без зауважень.

Білянська Наталія Володимирівна, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» НЕМАЄ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Владиславу Фісуну** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Наталія НОВИЦЬКА

